

LUKAS 5

Jezus' optreden in Galilea trekt steeds meer mensen aan. Zijn woorden hebben gezag en verwonderen, Zijn genezingen wekken hoop en overall rond het meer groeit de verwachting dat God op het punt staat Israël te redden. Met Jezus breekt Gods Koninkrijk door, het herstel van de schepping wordt af en toe zichtbaar, en het kwaad reageert daarop. Jezus is echter niet gekomen met een engelenleger om Rome te verslaan, maar met een oproep aan de nederigen om Hem te vertrouwen en volgen, met alle gevolgen van dien. Wie Hem ontmoet, wordt uitgedaagd om zijn zekerheid los te laten en het nieuwe leven dat Hij brengt binnen te stappen.

1) LUKAS 5:1-11: DE WONDERLIJKE VISVANGST

Het meer was 's ochtends een drukke plek. Vissers kwamen terug van hun nachtwerk, vrouwen haalden water, kinderen liepen mee om te helpen, en handelaren zochten verse vis voor de markt. Ook waren er mensen uit nieuwsgierigheid, want iedereen had inmiddels gehoord dat Jezus hier ergens moest zijn.

 Lees Lukas 5:1-11 en Jeremia 16:16

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Waarom denk je dat Simon (Petrus) een grote rol speelt in deze gebeurtenis, wat zegt dat over de mogelijke reden dat Jezus dit wonder heeft gedaan?

DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

De wonderbare visvangst is meer dan een teken: het laat een geestelijke werkelijkheid zien achter het handelen van Jezus. Welke diepere betekenissen en geestelijke lessen kun jij ontdekken?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

In welke opzichten is Petrus tot een voorbeeld voor ons als mededienaar en afgezant van Gods Koninkrijk?

REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Heb jij wel eens iets moois zien gebeuren, juist toen je een stap uit vertrouwen nam? Wat heeft dat met je gedaan?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Nadat Jezus in Lukas 4 de moeder van Simon (Petrus) genezen heeft, komt Hij nu weer "toevallig" met Simon in aanraking. Simon heeft zojuist net de hele nacht gevist maar het gezwogen was zonder resultaat. Gehoorzaam aan Rabbi (meester/leraar) Jezus, vaart hij een stuk van de kant zodat Jezus vanaf zijn boot de menigte kan toespreken. Als Jezus hem direct daarna vraagt de netten uit te werpen is Simons' eerste gedachte vast iets als: dat zal niets opleveren, we hebben zojuist de hele nacht al gevist en niks gevangen. Toch vertrouwt Simon op Jezus, en blijkt de visvangst overweldigend.

Het schip en de netten bezwijken nét niet, ondanks de overweldigende vangst, het maximale wordt eruit gehaald. Simon Petrus herkent wederom dat Jezus niet zomaar iemand is: alleen God kan dit soort bovennatuurlijke wonderen verrichten. Petrus speelt een hoofdrol in dit wonder: het is zijn boot, hij is de 'visserman' en hij volgt Jezus' opdracht om vissen te vangen. Kortom: Petrus is dé discipel die een sleutelspeler wordt in het binnenhalen van mensen in Gods nieuwe Koninkrijk, samen met Jacobus en Johannes (die er ook bij waren). De eerste drie apostelen, de uitgezondenen, om Gods Koninkrijk te verkondigen zoals Jezus dat ook heeft gedaan.

Diepgang

De wonderlijke visvangst is niet bedoeld als les dat Jezus ons meer eten of werk-succes geeft. Het is een oproep tot discipelschap. Zoals Petrus zijn net uitwierp tegen alle verwachting in en op Jezus vertrouwde, zo roept Jezus ook ons om Hem te volgen. Onze oude bezigheden zijn niet het belangrijkste meer; in Gods Koninkrijk draait het om mensen die gered moeten worden. Wanneer wij op Zijn woord vertrouwen, komt vrucht niet uit ons zwoegen, maar uit gehoorzaamheid aan Hem. Deze les gold voor Petrus, maar ook zeker voor ons.

Tegelijk raakt dit moment ook het grotere herstel dat God volgens de profeten door de geschiedenis heen uitwerkt. Jeremia 16 spreekt over een tijd waarin God Zijn volk na oordeel en verstrooiing opnieuw zal verzamelen. Dat patroon van herstel en bijeenbrengen klinkt door in wat Jezus hier begint: een nieuwe fase, een nieuwe Exodus, waarin Hij een volk rondom Zich vormt dat leeft uit Zijn woord. Dat begint bij de discipelen van Jezus, en zal via hen worden doorgezet binnen en buiten Israël.

2) LUKAS 5:12-16: DE REINIGING VAN EEN MELAATSE

Terwijl Jezus verder door Galilea trekt, komt een man naar Hem toe met melaatsheid, een verzamelnaam voor een aantal huidziekten. Volgens de wet van Mozes (Lev. 13-14) moest zo iemand buiten de gemeenschap leven, zijn kleding scheuren, afstand bewaren en "onrein" roepen in de buurt van anderen. Daarnaast dacht men vaak dat zo'n aandoening een teken was van Gods oordeel of een gevolg van zonde, waardoor zo iemand vaak moreel verdacht werd. Melaatsheid betekende niet alleen ziekte, maar ook sociale en geestelijke uitsluiting.

 Lees Lukas 5:12-16 en Hebreeën 7:26

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Volgens de wet van Mozes word je onrein bij het aanraken van een melaatse. Waarom kan Jezus de man aanraken en niet onrein worden?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Wat betekent het voor jou dat Jezus niet afschrikt van jouw gebreken, maar er juist Zijn hand naartoe uitstrekt?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Op welke manieren is deze gebeurtenis een beeld van hele Evangelie?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Ben jij wel eens door Jezus aangeraakt, op een moment dat je Hem in nederigheid hebt gezocht? Hoe heb je dat ervaren?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Volgens de wet van Mozes werd iedereen die een melaatse aanraakte ceremonieel onrein (Lev. 13-14). Bij Jezus gebeurt het tegenovergestelde: wanneer Hij de man aanraakt, wordt niet Jezus onrein, maar wordt de melaatse rein. Jezus is sterker dan onreinheid, en wordt er niet door aangetast, Hij is "heilig, onschuldig, onbevlekt" (Heb. 7:26). Hij vervult de wet, niet door het te omzeilen, maar door de bedoeling erachter zichtbaar te maken: God brengt herstel waar de mens het niet kan. De opdracht aan de man om zich aan de priester te tonen (volgens de eisen van de wet) laat zien dat Jezus de letterlijke wet respecteert en tegelijkertijd de ware bedoeling vervult.

Diepgang

In deze passage zien we hetzelfde patroon als hoe het evangelie werkt. Net als de melaatse, hoorden wij ooit over Jezus en gingen we Hem herkennen als Christus. We erkenden vervolgens ons eigen onreinheid (zonde) en isolement van God, en wierpen ons gebroken neer voor de voeten van Jezus om ons hiervan uit genade te redden. Hij nam onze onreinheid weg en we mogen daardoor nu weer rein en vergeven in de nabijheid van God treden. Net als bij de melaatse, wordt van ons wel verwacht dat wij nog het nodige werk verrichten in het heiligdom, het Lichaam van Christus, en zo een getuigenis te geven van wat Jezus in ons gedaan heeft.

3) LUKAS 5:17-26: DE GENEZING VAN EEN VERLAMDE

De verhalen over Jezus trekken steeds meer mensen aan. Sommigen hopen op genezing, anderen willen zelf zien of Hij werkelijk een profeet – misschien zelfs de Messias – zou kunnen zijn. Maar er komen ook sceptici mee, omdat Jezus' woorden niet altijd passen bij hun verwachtingen en die manier hoe zij hun religie uitoefenen. In een overvol huis in Galilea zijn vier vrienden zó vastbesloten om hun zieke vriend bij Jezus te brengen, dat ze zelfs het dak openmaken om hem van bovenaf naar binnen te laten zakken.

 Lees Lukas 5:17-26 en Psalm 103:2-3

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Waarom denk je dat Jezus de verlamde man niet direct geneest, maar dat Hij eerst zijn zonden vergeeft?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Deze gebeurtenis laat zien dat vastberaden geloof barrières kan doorbreken en levens kan herstellen. Waar in jouw leven zou je meer willen bereiken door geloof?

DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Deze gebeurtenis wijst vooruit naar hoe het evangelie mensen door Jezus laat 'opstaan'. Als je terugkijkt naar *voorschaduwen* uit het oude testament: welke vervult Jezus hier?

REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Kun jij momenten noemen waarop jij gedragen werd door het geloof van anderen, zoals de verlamde door zijn vrienden? Wat heeft dat met je gedaan?

Toelichting studieleider

Interpretatie

De daden van Jezus gingen in Galilea tot aan Judea rond als een vuur. Men kwam van ver omdat ze er echt in geloofden dat Jezus van alle ziektes kon genezen. Het geloof van deze mannen was zo sterk dat ze zelfs het dak van het huis openbraken om hun vriend te laten genezen. Jezus, die zich bewust was van de aanwezigheid van de sceptische Farizeeën en wetgeleerden, koos niet voor een simpele genezing maar voor een theologisch statement. Want door te zeggen dat Hij "de zonden vergeeft" van

de man, maakte Hij zich gelijk aan God – want alleen God kan zonden vergeven. Misschien begrijpelijk dat men zich afvroeg waarom Jezus, een mens, op de stoel van God ging zitten met deze uitspraak. Jezus deed dit natuurlijk expres, en door de opvolgende genezing bewijst Jezus dat Hij wel degelijk de macht heeft om zonden te vergeven. Jezus is God in het Vlees!

Diepgang

Direct na de wonderlijke visvangst en de genezing van de melaatse, zien we wederom een beeld van de kracht van het evangelie. Geloof doorbreekt barrières, het legt de weg bloot naar Jezus, die vergeving en genezing schenkt aan eenieder die gelooft. Op de eerste plaats genezing van de ziel, door vergeving. Voor sommigen nu al genezing van het lichaam, maar uiteindelijk zullen we allemaal 'opstaan' uit de dood met een gezond en onvergankelijk lichaam.

In het oude testament kwam vergeving alleen in de Tempel, na het brengen van de juiste bloedoffers, uitgevoerd door priesters volgens hele specifieke wetten en ceremoniën. Jezus laat hier onder het nieuwe verbond zien dat Hij die nieuwe Tempel, Priester en Offer is. Overal waar Hij is, is vanaf nu vergeving en genezing mogelijk. De tempel, priester en offers wezen vooruit naar Jezus, die de vervulling is van deze 'voorschaduwen'.

4) LUKAS 5:27-32: DE ROEPING VAN LEVI (MATTHEÛS)

De overgang van het Oude naar het Nieuwe Verbond is in inmiddels volop in beweging; Jezus vervult wat de wet en de tempel voorafschaduwden door er een perfect levend voorbeeld van te zijn. Hij roept ook mensen uit dat verouderde systeem in dat nieuwe leven binnen. Tollenaars stonden in die tijd bekend als verraders van hun eigen volk, collaborateurs met Rome. Tegen die achtergrond krijgt de roeping van Levi extra lading. Levi, "de toegevoegde" tollenaar, wordt Mattheüs, "een gave van de HEER", een nieuwe naam die laat zien hoe iemand die buiten stond door Christus wordt binnengehaald en onder het Nieuwe Verbond een nieuw persoon wordt gemaakt.

 Lees Lukas 5:27-32

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Op welke manier laat Levi's roeping zien dat Jezus niet wacht tot een mens veranderd is, maar juist die verandering teweegbrengt?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Wat laat Levi's onmiddellijke gehoorzaamheid zien over de kracht van Jezus' oproep?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Zijn er mensen die jou hebben benadeeld die je misschien zou kunnen bereiken met genade en liefde, in plaats van ze te vermijden?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Hoe ben jij veranderd sinds je door Jezus gered bent?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Levi's roeping laat zien dat Jezus mensen niet benadert op basis van wat ze al geworden zijn, maar op basis van wat Hij in hen wil doen. Levi was op dat moment nog steeds een tollenaar: maatschappelijk buitengesloten, religieus onrein verklaard, en moreel veracht. Toch spreekt Jezus hem als die zondaar aan. De kracht van dit moment ligt daarin dat de verandering niet vóór de roeping plaatsvindt, maar dóór die roeping. Jezus' genade maakt een verandering mogelijk wat Levi zelf nooit had kunnen bereiken. Zo laat dit verhaal de dynamiek van genade zien: Jezus roept, en in die roep begint de vernieuwing die een mens tot een volgeling van Jezus maakt.

Diepgang

Dat Levi direct opstaat en meegaat laat zien dat de roep van Jezus niet zomaar een uitnodiging is, maar kracht heeft. Zoals Gods woorden in Genesis licht en leven tevoorschijn riepen, zo brengt Jezus' woord "Volg Mij" een nieuw leven in Levi voort. Zijn gehoorzaamheid toont dat Jezus niet alleen mensen aanspreekt, maar harten opent, identiteit vernieuwt en een totaal nieuwe richting geeft. Levi volgt niet omdat hij al veranderd wás, maar omdat Jezus' roep hém verandert. Dat betekent echter niet dat Levi hier geen keuze heeft, de Bijbel leert een wisselwerking: God neemt het initiatief, en de mens kan kiezen om hierop in te gaan. Jezus' oproep is krachtig, maar niet dwingend.

5) LUKAS 5:33-39: HET VASTEN

In de dagen van Jezus was vasten een vertrouwd onderdeel van het godsdienstige leven. Het werd gedaan als een teken van rouw, toewijding en verwachting. Kleding herstellen hoorde bij het huishouden, en wijn maken was een jaarlijks terugkerend proces waarbij iedereen wist hoe nieuwe wijn zich gedroeg tijdens het gisten. Binnen deze culturele context ontstaat een gesprek over waarom Jezus en Zijn leerlingen zich anders gedragen dan andere leraren en hun volgelingen.

 Lees Lukas 5:33-39

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Welk punt maakt Jezus met het voorbeeld van de Bruidegom, en welk punt maakt Hij door de gelijkenissen van de lap en de wijnzakken?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Merk je wel eens dat je in je geloof vooral bezig bent met 'hoe het hoort'? Hoe kunnen eenvoudige dingen als liefde en genade je helpen om weer vrij en dicht bij Jezus te leven?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Hoe helpt Jezus' antwoord over vasten, samen met de twee gelijkenissen, ons te zien dat Zijn komst niet alleen één ritueel verandert, maar een hele manier van denken?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Heb jij wel eens gevast met eten of door iets anders tijdelijk los te laten? Wat heb je daarvan geleerd?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Met het beeld van de Bruidegom laat Jezus zien dat Zijn aanwezigheid een unieke tijd markeert. Vasten past bij rouw, wachten en verlangen, maar wanneer de Bruidegom bij hen is, is het een tijd van vreugde. Jezus' punt is eenvoudig: wanneer God Zelf in je midden is en de Redding brengt, is dat een moment om te vieren – en niet om in zak en as te zitten. Men begreep de bedoeling van het vasten niet, of herkenden het feestelijke moment dat de Messias en God zelf onder hen was niet.

De twee gelijkenissen van de lap en de wijnzakken maken een breder punt: de nieuwe mindset die Jezus brengt kan niet in de oude religieuze denkwijze worden geperst. Oude structuren, gewoonten en verwachtingen uit het oude verbond kunnen niet het leven dragen dat met Jezus doorbreekt. Nieuwe wijn vraagt om nieuwe zakken; wat God nu doet is niet een aanvulling op het oude, maar het begin van iets nieuws dat om nieuwe vormen vraagt. Voor mensen die deze oude wijn, de oude religie, gewend zijn, is het moeilijk om naar de nieuwe wijn over te stappen.

Diepgang

Jezus vertelt deze gelijkenissen direct na de vraag over vasten omdat het probleem niet het ritueel zelf is, maar de manier van denken erachter. De mensen proberen Zijn komst te beoordelen met oude categorieën, alsof het nieuwe leven dat Hij brengt binnen dezelfde religieuze kaders past. Met de beelden van de lap en de wijnzakken maakt Jezus duidelijk dat Zijn werk niet om kleine aanpassingen draait, maar om een vernieuwing die bij het hart begint. Het nieuwe verbond kan niet gedragen worden door oude vormen of oude verwachtingen; het vraagt om een innerlijke verandering die past bij wat God nu doet.

SAMENVATTING

Lukas 5 laat zien hoe Jezus midden in het gewone leven van mensen binnenkomt en daar iets radicaal nieuws begint. Bij de wonderlijke visvangst roept Hij de eerste discipelen: geen religieuze elite, maar eenvoudige vissers die leren vertrouwen op Zijn woord. In de aanraking van de melaatse openbaart Hij dat Zijn heiligheid sterker is dan onreinheid en dat Gods herstel nabij is gekomen. In het vergeven en genezen van de verlamde wordt zichtbaar dat Hij niet alleen macht heeft over ziekte, maar ook over zonde, iets dat alleen God kan. En in de roeping van Levi laat Jezus zien dat Hij geen volgelingen zoekt die al veranderd zijn, maar mensen die Hijzelf wil vernieuwen. Het gesprek over vasten maakt tenslotte duidelijk dat Jezus' komst een nieuwe tijd inluidt, waarin de oude patronen niet passen bij het nieuwe leven dat Hij brengt.

Dit hoofdstuk legt de overgang naar een nieuw tijdperk vast: reiniging komt niet meer door ritueel maar door aanraking, vergeving niet meer via offers maar door Jezus' woord, en het volk dat verzameld wordt, bestaat uit mensen die door Hem worden opgezocht en vernieuwd. Lukas 5 toont hoe het nieuwe verbond zichtbaar wordt in het leven van alledag, en hoe Jezus' komst een totale vernieuwing van denken, geloven en leven in gang zet.